

Om ny socialtjänstlag

– ett funktionshinderperspektiv

Josefin Castillo, SKR

Innehåll

- Kort genomgång av funktionshinderperspektiv på ny SoL
- Dialog med hjälp av menti

Ett funktionshinderperspektiv

- Funktionshinderomsorg
(funktionsstöd)

Innefattar myndighetsutövning och utförande enligt både SoL och LSS

Träffar en bred målgrupp som behöver stöd i den dagliga livsföringen ***till följd av sin funktionsnedsättning***

Har en särskild kunskap om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser

- Funktionsnedsatta

Möter hela socialtjänsten och andra kommunala verksamheter

Är överrepresenterade och särskilt sårbara inom många områden

Kunskap om särskild sårbarhet och överrepresentation saknas ofta

Kan saknas kunskap om vad funktionshinderverksamheter gör och inte gör hos resten av den sociala välfärden

Personer med funktionsnedsättning

Överrepresentation och av barn och familjer med funktionsnedsättning i den sociala barn och ungdomsvården

- Barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom förekommer i 20% av socialtjänstens utredningar, NPF vanligast (NUSO)
- Autism och IF överrepresenterat på SiS (SiS)

Funktionsnedsatta riskerar att utsättas för våld i högre utsträckning

- Risken för att utsättas för våld är betydligt högre för barn med funktionsnedsättning, dubbelt så vanligt (MFD)

Funktionsnedsatta riskerar att dras in i kriminella miljöer

- Unga med NPF/IF har ökad sårbarhet för att dras in i kriminalitet (MFD)

Funktionsnedsatta lever i högre grad på ekonomiskt bistånd och har sämre förutsättningar att försörja sig själva

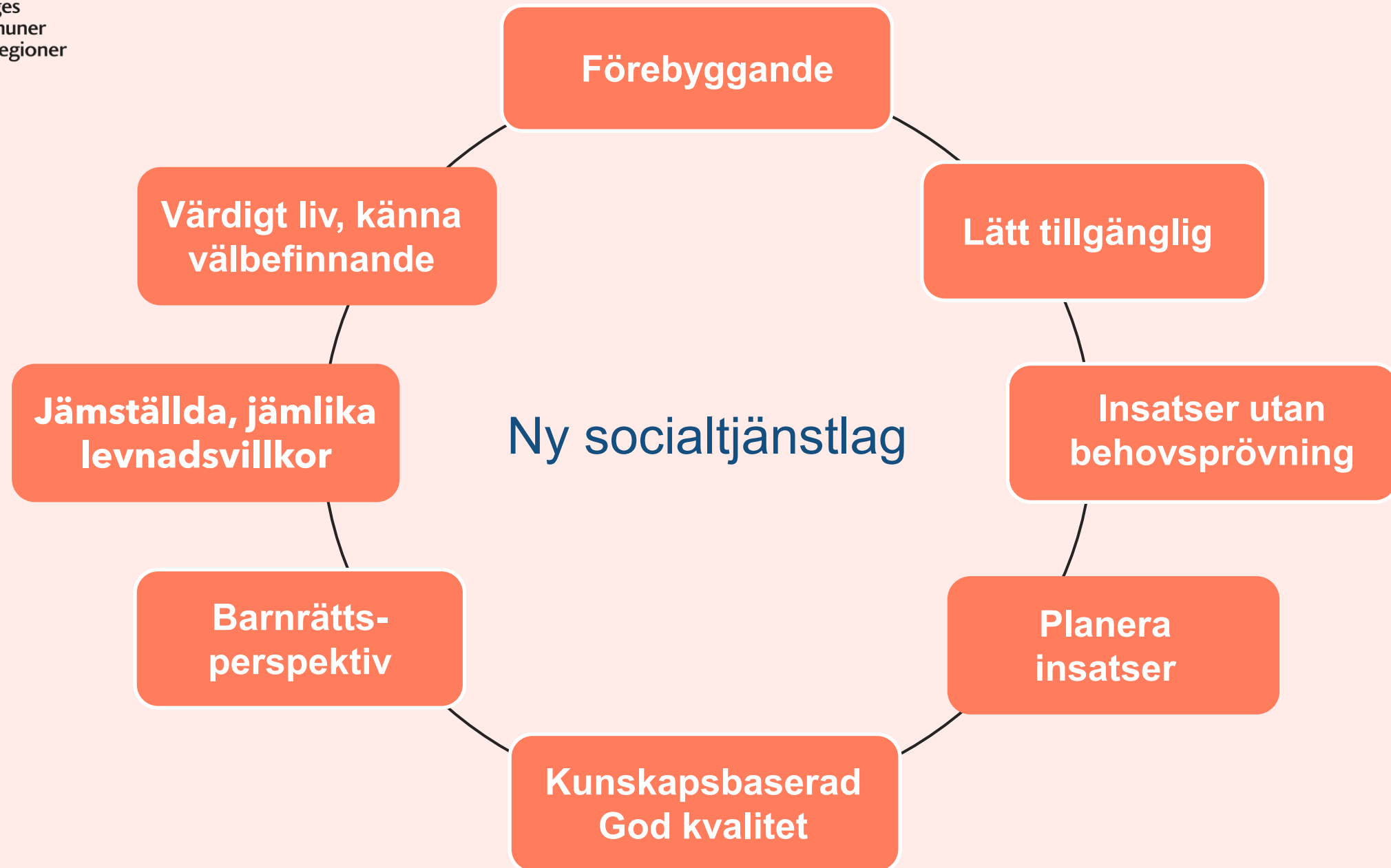
- Personer med funktionsnedsättning löper större risk att leva i fattigdom än övriga befolkningen, 25% jämfört med 14% (SCB), och risken ökar med utländsk bakgrund, 35% jämfört med 27%.
- Långvarigt ekonomiskt bistånd är vanligare bland såväl personer med insatser enligt LSS, 2,4% som SoL 13% ,jämfört med den övriga befolkningen, mindre än 1% (Socialstyrelsens lägesrapport 2025)
- Personer med funktionsnedsättning har i lägre grad sysselsättning (löneersättning), 55% jämfört med 88%, skillnaden kvarstår även bland personer med funktionsnedsättning men arbetsförmåga 75% respektive 81% (SCB)

Funktionsnedsatta har i lägre grad skyddsfaktorer som skyddar från risker

- 1/3 personer med funktionsnedsättning uppger att de är missnöjda med sin psykiska hälsa mot 1/10 i hela befolkningen (SCB)

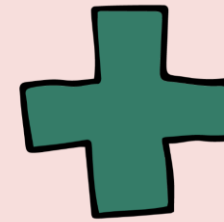
Hinder för att få stöd

- Insatser utformas generellt utan anpassning till funktionsnedsattas behov
- Kommunikation riktas brett men anpassas inte till funktionsnedsattas behov eller exkluderar funktionsnedsatta
- Digital teknik saknar anpassning för tillgänglighet
- Insatser som riktar sig specifikt till funktionsnedsatta ses inte som en del av socialtjänsten samlade system och samordning försvåras

Förebyggande

- Socialtjänsten **ska** arbeta förebyggande
- Proaktiva före reaktiva åtgärder
- Från myndighetsutövning till att tidigt förebygga sociala problem
- Inom funktionshinderomsorg kan det innebära att förebygga mer komplexa behov eller skjuta fram behov av omsorgsinsatser
- Inom socialtjänsten brett kan det innebära att identifiera särskilt sårbara grupper, t.ex. funktionsnedsatta och säkerställa att de nås tidigt och att insatser anpassas

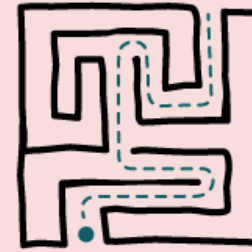
Akut

Förebyggande

Lätt tillgänglig

- Socialtjänsten **ska** vara lätt tillgänglig
- Lätt att komma i kontakt, t ex utanför kontorstid, insatser digitalt
- Snabbare insatser, på enklare sätt
- Kontakt med socialtjänsten behöver vara lätt tillgänglig för alla:
 - Digitala tjänster
 - Samtal och möten
 - Hur information sprids
 - Vilka aktörer som inkluderas i samordning och samarbete

Sluten, krånglig

Lätt tillgänglig

Insatser utan behovsprövning

- Ny befogenhet
- Insatser på enklare sätt
- Krav på dokumentation
- Utan samtycke till barn från 15 år
- Kan endast ges inom ramen för SoL och inte LSS

Utreda allt

Insatser utan
behovsprövning

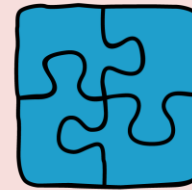
Insatser utan
behovsprövning

Kan endast ges inom ramen
för SoL

Förebyggande

Krav på förebyggande enligt
SoL
Kan ges förebyggande enligt
SoL
Kan vara förebyggande, när
de ges enligt LSS

Samlat system

Socialtjänsten behöver ses
som ett samlat system där
individens behov styr,
oavsett lagstiftning

Utreda allt

Alla LSS insatser kan
endast ges som
biståndsbedömd insats, och
rätten är begränsad till ett
fåtal
Vissa SoL insatser kan
endast ges biståndsbedömt
Alla kan ansöka om bistånd
enligt SoL

Kunskaps- baserad, god kvalitet

- Vetenskap och beprövad erfarenhet
- Systematisk löpande uppföljning
- God kvalitet – som tidigare
- Rutiner mot missförhållanden – alla verksamheter (inte bara barn och unga)
- *Säkerställ att valda insatser är anpassade till personer med funktionsnedsättning-
generella insatser är inte alltid beprövade
eller lämpliga att rikta till vissa målgrupper*

Så har vi alltid gjort

Kunskapsbaserad

Insikter jag fått (ordmoln)

Tack för mig!

Josefin Castillo, handläggare Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Josefin.castillo@skr.se